

Sygn. akt IV U 1217/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 listopada 2013 roku

Sąd Okręgowy w Nowym Sączu Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Alicja Kowalska-Kulik

Protokolant: sekr. sąd. Ewa Rusnarczyk

po rozpoznaniu w dniu 12 listopada 2013 roku w Nowym Sączu

na rozprawie

odwołania J. P.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w N.

z dnia 6 czerwca 2013 roku znak: (...)

w sprawie J. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w N.

o emeryturę

I. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje J. P. emeryturę od dnia 13 czerwca 2013 roku.

II. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w N. na rzecz J. P. kwotę 180 zł (słownie: sto osiemdziesiąt złotych 00/100) tytułem kosztów zastępstwa prawnego.

Sygn. akt IV U 1217/13

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 22 listopada 2013 roku

Decyzją z dnia 6 czerwca 2013 r., znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N. na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. nr 153, poz. 1227, z późn. zm.) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze odmówił J. P. przyznania emerytury z uwagi na fakt, że na dzień 1 stycznia 1999 r. nie udowodnił on 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Okresy składkowe i nieskładkowe odwołującego się na dzień 1 stycznia 1999 r. wyniosły 29 lat, 4 miesiące i 4 dni. Uznany przez ZUS okres zatrudnienia odwołującego się w szczególnych warunkach wyniósł 11 lat, 5 miesięcy i 25 dni i przypadał w okresach od 15 czerwca 1972 r. do 14 czerwca 1975 r., od 1 stycznia 1990 r. do 21 lutego 1993 r., od 20 marca 1993 r. do 20 czerwca 1993 r., od 6 lipca 1993 r. do 7 listopada 1993 r., od 9 grudnia 1993 r. do 21 lutego 1996 r., od 13 kwietnia 1996 r. do 20 maja 1996 r., od 11 czerwca 1996 r. do 14 października 1996 r., od 1 listopada 1996 r. do 17 marca 1997 r., od 25 marca 1997 r. do 16 czerwca 1997 r., od 9 lipca 1997 r. do 31 grudnia 1998 r. Za pracę w szczególnych warunkach nie uznano odwołującemu się okresu od 1 grudnia 1985 r. do 21 grudnia 1989 r., gdyż

stanowisko samodzielny dyspozytor nie zostało wymienione w zarządzeniu nr 17 Ministra Górnictwa i Energetyki. Praca na tym stanowisku nie jest pracą kontroli międzyoperacyjnej ani też dozoru inżynieryjno-technicznego.

Od powyższej decyzji odwołał się J. P., który zaskarżył rozstrzygnięcie w całości, wnosząc o jego zmianę i przyznanie emerytury. Odwołujący zarzucił :

1. naruszenie prawa materialnego, tj.:

- art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS poprzez błędne zastosowanie tego przepisu,
- § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze poprzez błędne zastosowanie oraz przyjęcie, że odwołujący nie udowodnił wymaganego okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach,
- poz. 24 pkt 1 załącznika nr 1 do zarządzenia nr 17 Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 12 sierpnia 1983 r. w sprawie określenia stanowisk pracy w resorcie górnictwa i energetyki poprzez przyjęcie, że praca na stanowisku samodzielnego dyspozytora w Dziale (...) nie została wymieniona w wykazie stanowisk pracy,

2. błąd w ustaleniach faktycznych będących podstawą rozstrzygnięcia polegający na przyjęciu, że odwołujący się od 1 grudnia 1985 r. do 21 grudnia 1989 r. świadczył pracę na stanowisku nie zaliczanym do pracy w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy,

3. naruszenie przepisów postępowania administracyjnego.

Uzasadniając odwołanie wskazał, że w spornym okresie był zatrudniony w Fabryce (...) S.A. w G. na stanowisku samodzielnego dyspozytora w Dziale (...). Do jego zadań należało przygotowywanie i naliczanie produkcji górniczej, co związane było z koniecznością przebywania na Wydziałach (...) i (...) oraz malarniach w/w Wydziałów, nadzorując i naliczając prace na stanowiskach obróbki galwanicznej, obróbki cieplnej, kuzienniczych, malarskich i montażowych urządzeń wiertniczych i górniczych. Wskazane wyżej czynności wykonywał on stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy, czego potwierdzenie stanowi m. in. wystawione świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach z dnia 19 marca 1999 r. Odwołujący wniósł o dopuszczenie dowodu z przesłuchania świadków na okoliczność wykonywania pracy w warunkach szczególnych.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy podnosząc argumentację, którą posłużył się w zaskarżonej decyzji, wniósł o oddalenie odwołania.

Bezspornym w niniejszej sprawie było, że odwołujący się J. P., ur. (...), ukończył 60 lat. Na dzień 1 stycznia 1999 r. okres zatrudnienia odwołującego wyniósł 29 lat, 4 miesiące i 4 dni. Odwołujący posiada okres zatrudnienia w szczególnych warunkach w wymiarze 11 lat, 5 miesięcy i 25 dni, przypadający w okresach od 15 czerwca 1972 r. do 14 czerwca 1975 r., od 1 stycznia 1990 r. do 21 lutego 1993 r., od 20 marca 1993 r. do 20 czerwca 1993 r., od 6 lipca 1993 r. do 7 listopada 1993 r., od 9 grudnia 1993 r. do 21 lutego 1996 r., od 13 kwietnia 1996 r. do 20 maja 1996 r., od 11 czerwca 1996 r. do 14 października 1996 r., od 1 listopada 1996 r. do 17 marca 1997 r., od 25 marca 1997 r. do 16 czerwca 1997 r., od 9 lipca 1997 r. do 31 grudnia 1998 r. J. P. nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego. Wniosek o przyznanie emerytury złożył dnia 23 maja 2013 r.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Odwołujący się J. P. od 1 września 1969 r. do 31 sierpnia 1993 r. by zatrudniony w Fabryce (...) S.A. w G.. W okresie od 1 grudnia 1985 r. do 31 grudnia 1989 r. pracował na stanowisku samodzielnego dyspozytora w Dziale (...).

Do zadań odwołującego się należała wówczas kontrola realizacji planów dziennych produkcji ustalanych przez szefostwo produkcji. Jako dyspozytor sprawdzał on realizację planu dziennego, odnotowywał wszelkie zakłócenia w

produkcji uniemożliwiającej realizację założeń. Odwołujący każdego dnia otrzymywał plan dzienny i sprawdzał jak przebiega jego wykonanie. Szedł na kolejne wydziały produkcyjne i zliczał już wykonane elementy, sprawdzał, na którym etapie produkcji się znajdują. Elementy te były następnie przekazywane na dalsze etapy produkcji. Odwołujący na bieżąco sporządzał notatki, które później wykorzystywał do raportu. Kontrolując kolejne etapy prac, porównywał stan produkcji z planem dziennym. W razie awarii maszyny informował niezwłocznie kierownika produkcji, że określony plan nie zostanie wykonany. Obchód odbywał dwukrotnie w ciągu jednej zmiany. Kontrola stanowisk poszczególnych stanowisk pracy zabierała mu ok. 6 godzin. Po jej zakończeniu J. P. sporządzał raport, co zajmowało mu około godziny. Spisywał go w pomieszczeniu przylegającym do hali produkcyjnej, gdzie miał do dyspozycji biurko.

J. P. swoje zadania wykonywał na wydziale krajalni, obróbki cieplnej, obróbki mechanicznej, obróbki skrawaniem, obróbki galwanicznej, spawalniczym. Na wydziałach tych były wykonywane prace w warunkach szczególnych. Odwołujący pracował w narażeniu na czynniki chemiczne pochodzące z procesów technologicznych, hałas, pyły przemysłowe, promieniowanie cieplne, wysoką temperaturę. Na jednej zmianie pracowało 5 dyspozytorów. Ich zadanie nie pokrywały się, każdy z nich sprawdzał co innego, zależnie od rodzaju produkowanego elementu.

Zatrudnienie odwołującego się – stale i w pełnym wymiarze czasu pracy - na wyżej wymienionym stanowisku samodzielnego dyspozytora w okresie 1 grudnia 1985 r. do 31 grudnia 1989 r. wiązało się z pracą w szczególnych warunkach wymienioną w wykazie A dział XIV poz. 24 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. nr 8, poz.43 ze zm.). W ramach swoich obowiązków pracowniczych J. P. w podanych okresach pracował jako samodzielny dyspozytor wykonywał czynności z zakresu kontroli międzyoperacyjnej na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie. J. P. łącznie z okresem uznanym przez ZUS posiada okres pracy w szczególnych warunkach przekraczający wymagane do przyznania emerytury 15 lat.

Razem z odwołującym się w Fabryce (...) S.A. w G. pracowali R. J. i M. S.. R. J. był tam zatrudniony w latach 1972-1992, przy czym w latach 1981-1991 pracował razem z J. P., na takim samym jak odwołujący stanowisku w Dziale (...). M. S. był zatrudniony w (...) w latach 1979- 1996. W Dziale (...) pracował w okresie od 15 marca 1982 r. do 1 października 1982 r. jako specjalista dyspozytor, następnie jako kierownik zmiany w dziale (...), a potem od 1 grudnia 1984 r. do 23 marca 1986 r. jako kierownik zmiany w Dziale (...).

/dowód: charakterystyka stanowiska pracy, k. 19, świadectwo pracy M. S., k. 30-31, świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach R. J., k. 34, świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach J. P., k.3 akt osobowych, świadectwo pracy z 18 września 1993 r., akta osobowe, zeznania świadka R. J., min. 5:45, płyta z nagraniem przesłuchania, koperta, k. 41, zeznania świadka M. S., min. 28:28, płyta z nagraniem przesłuchania, koperta, k. 41, zeznania odwołującego się J. P., płyta z nagraniem przesłuchania, koperta, k. 41/

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentacji zgromadzonej w aktach sprawy, której autentyczności i mocy dowodowej żadna ze stron nie kwestionowała w toku postępowania. Sąd oparł się również na zeznaniach przesłuchanych w sprawie świadków R. J. oraz M. S., które w całości uznał za wiarygodne. Zeznania świadków są spójne, logiczne oraz korespondują z dokumentami zgromadzonymi w sprawie, jak i z zeznaniami samego odwołującego. Przeprowadzone przez Sąd postępowanie dowodowe wykazało jednoznacznie, że odwołujący się w okresie od 1 grudnia 1985 r. do 31 grudnia 1989 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach na stanowisku samodzielnego dyspozytora.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie J. P. w świetle poczynionych przez Sąd ustaleń faktycznych zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. nr 153, poz. 1227) ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r., będącym pracownikami,

o których mowa w ust. 2-3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1.

Odwołujący urodził się dnia (...), dlatego cytowany wyżej przepis będzie miał do niego zastosowanie dopiero przy uwzględnieniu treści art. 184 ustawy emerytalnej. Według art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (tj. 1 stycznia 1999 r.) osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27, tj. 20 lat w przypadku kobiet i 25 lat w przypadku mężczyzn.

Stosownie do ust. 2 cytowanego przepisu, emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Zgodnie z ust. 2 art. 32 cyt. ustawy dla celów ustalenia uprawnień, o których mowa w ust. 1, za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia w podmiotach, w których obowiązują wykazy stanowisk ustalone na podstawie przepisów dotychczasowych. Z kolei ust. 4 cyt. przepisu stanowi, że wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych. Z powyższego wynika, że w celu ustalenia, czy odwołującemu się przysługuje emerytura w wieku niższym niż wynikający z art. 27 ust. 1 przywołanej ustawy (tj. w wieku niższym niż 65 lat w przypadku mężczyzn), należy odwołać się do przepisów dotychczasowych, w szczególności do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. nr 8, poz. 43, z późn. zm.). Zgodnie z § 2 ust. 1 w/w rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach w nim określonych, są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Stosownie do dyspozycji § 4 ust. 1 w/w rozporządzenia pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

W świetle dyspozycji § 2 ust. 2 w/w rozporządzenia zakład pracy stwierdza zatrudnienie w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, na podstawie posiadanej dokumentacji w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach. W sądowym postępowaniu odwoławczym możliwe jest natomiast ustalenie tych okoliczności także w oparciu o inne dowody. Postępowanie w sprawach emerytalnych jest bowiem dwuetapowe, stąd też przed organem rentowym „sprawa emerytalna” ma charakter administracyjnoprawny, a w postępowaniu stosuje się przepisy kodeksu postępowania administracyjnego.

Na etapie postępowania odwoławczego sprawa o emeryturę- uprzednio administracyjna- staje się sprawą cywilną w rozumieniu art. 1 k.p.c. Do jej rozpoznania stosuje się przepisy kodeksu postępowania cywilnego, a zasadniczym celem tego postępowania jest rozstrzygnięcie sprawy po dostatecznym wyjaśnieniu jej okoliczności spornych. Ubezpieczony jako strona faktycznie słabsza korzysta ze wzmożonej ochrony procesowej, którą gwarantują szczególne przepisy proceduralne dotyczące postępowania w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych. Sąd nie jest związany środkami

dowodowymi określonymi dla dowodzenia przed organami rentowymi, stąd też w przedmiotowej sprawie Sąd – wobec nieposiadania przez odwołującego świadectwa pracy w szczególnych warunkach - dopuścił dowód z zeznań świadków na okoliczność wykonywania przez niego pracy w szczególnych warunkach.

Bezspornym w przedmiotowej sprawie był fakt, że odwołujący się osiągnął z dniem (...) wiek 60 lat i w dniu 1 stycznia 1999 r. posiadał wymagany okres zatrudnienia wynoszący co najmniej 25 lat. Sporną okolicznością, stanowiącą przeszkodę do przyznania odwołującemu się wcześniejszej emerytury, o której mowa w art. 32 w zw. z art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. nr 153, poz. 1227) było to, czy praca, którą J. P. świadczył w okresie od 1 grudnia 1985 r. do 31 grudnia 1989 r. w Fabryce (...) S.A. w G., może być uznana za pracę, o której mowa w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. nr 8, poz. 43 ze zm.), a więc czy była to praca wymieniona w załączniku do tego rozporządzenia w wykazie A. Za pracę w szczególnych warunkach uznać należy taką pracę, która spełnia kryteria określone w przepisach w/w rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. – a mianowicie była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, na stanowiskach wymienionych w wykazie A lub B stanowiących załącznik do rozporządzenia.

Zgodnie z wykazem A, dział XIV, poz. 24 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze uważa się prace polegające na kontroli międzyoperacyjnej na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie.

Z ustalonego stanu faktycznego jednoznacznie wynika, że odwołujący się w okresie od 1 grudnia 1985 r. do 31 grudnia 1989 r. wykonywał wyłącznie wyżej opisaną pracę polegającą na kontroli międzyoperacyjnej na wydziale krajalni, obróbki cieplnej, obróbki mechanicznej, obróbki skrawaniem, obróbki galwanicznej, spawalniczym, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Przeprowadzone przez Sąd postępowanie dowodowe wykazało, że praca ta była pracą w szczególnych warunkach. Odwołujący kontrolował stan produkcji na różnych jej etapach (na wydziałach, na których wykonywana była praca w warunkach szczególnych) poprzez liczenie wykonanych elementów, a następnie sporządzał z tej kontroli raporty. Odwołujący się udowodnił, że w okresie od 1 grudnia 1985 r. do 31 grudnia 1989 r., stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę w warunkach szczególnych. Sporządzanie każdego z raportów zajmowało mu około godziny w ciągu dnia. W uzasadnieniu wyroku z dnia 24 września 2009 r., II UK 31/09 Sąd Najwyższy wskazał, że jeśli czynności ogólnie pojętej kontroli oraz dozoru inżynieryjno-technicznego wykonywane są stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na stanowisku pracy związanym z określoną w pkt 24 działu XIV wykazu A rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze kontrolą lub dozorem inżynieryjno-technicznym, to okres wykonywania tej pracy jest okresem pracy uzasadniającym prawo do świadczeń na zasadach przewidzianych w rozporządzeniu, niezależnie od tego ile czasu pracownik poświęca na bezpośredni dozór (kontrolę) pracowników, a ile na inne czynności ściśle związane ze sprawowanym dozorem i stanowiące jego integralną część, takie jak sporządzanie związanej z nim dokumentacji. W niniejszej sprawie sporządzanie raportów po wykonanym obchodzie stanowiło nieodłączną część pracy odwołującego się polegającej na kontroli międzyoperacyjnej.

Udowodniony przez J. P. okres pracy w szczególnych warunkach, na dzień 1 stycznia 1999 r., tj. na dzień wejścia w życie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS, przekracza wymagany dla uzyskania „wcześniejszej” emerytury 15-letni okres zatrudnienia w szczególnych warunkach.

Mając powyższe na względzie, skoro J. P. spełnił warunki do uzyskania wcześniejszej emerytury, Sąd na zasadzie art. 477⁽¹⁴⁾ § 2 k.p.c. oraz art. 32 ust. 1-2 i ust. 4 w zw. z art. 184 i art. 129 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. nr 153, poz. 1227, z późn. zm.), a także § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał odwołującemu się J. P. emeryturę od dnia 13 czerwca 2013 r.

Na podstawie art. 98 k.p.c. w związku z przepisami rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2013 r., poz. 490) Sąd zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N. na rzecz J. P. kwotę 180 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.